

IRAKASKUNTZA-GIDA

2025/26

Ikastegia

231 - Psikologia Fakultatea

Zikl.

Zehaztugabea

Plana

GPSICO21 - Psikologiako Gradua (Plan berria 2024)

Ikastaroa

1. maila

IRAKASGAIA

25073 - Eboluzioa eta Jokabidea

ECTS kredituak:

6

IRAKASGAIAREN AZALPENA ETA TESTUINGURUA ZEHAZTEA

Irakasgai honek aurrekariak ditu gure Fakultatean, aurreko Ikasketa Planetan zeuden irakasgaietan. Zehazki, Etologia, Giza Etologia irakasgaietan eta Psikobiologiaren oinarriak I izeneko Genetikari buruzko blokean. Gaur egun, Jokabide-neurozientziaren oinarriak irakasgaiarekin batera, Eboluzioa eta Jokabidea ikasgaia da ikasleek Psikobiologiaren koordenatuekin duten lehen kontaktua (jokabidearen oinarri biologikoen azterketa). Aurrerago, Psikologia Fisiologikoa (2. maila) eta Neuropsikologiaren Oinarriak (3. maila) irakasgaiek osatuko dute koadro psikobiologikoa. Eboluzioa eta Jokabidea irakasgaiaren helburua da gure espeziearen portaera esanguratsuenetako batzuk (batez ere sozialak) eta horien azpian dauden prozesu kognitiboak eta emozionalak ikuspegi eboluzionistan kokatzea eta horri dagokionez gaur egungo paradigmei jarraitzea. Beste ikuspegi batzuetatik ere aztertzen ditu Psikologiak.

GAITASUNAK / IRAKASGAIA IKASTEAREN EMAITZAK

Ezagutzak edo edukiak:

RCO1. Prozesu psikologiko desberdinen oinarrizko legeak ezagutzea eta ulertzea.

RCO2. Portaeraren eta prozesu psikologikoen oinarri neurofisiologikoak, genetikoak eta ebolutiboak ezagutzea.

RCO3. Giza psikologia funtzionamenduan eragiten duten oinarri antropologikoak, historikoak eta soziokulturalak ezagutzea.

Gaitasunak:

RC2. Bere ikasketa arloan datu esanguratsuak biltzeko eta interpretatzeko gai izatea, gai sozial, zientifiko edo etikoen inguruko hausnarketa barne hartzen duten epaiketak egiteko.

RC4. Gizakiaren oinarri psikologikoa osatzen duten elementuak identifikatzeko eta integratzeko gai izatea.

Tituluarekin lotutako trebetasunak:

RHT1. Psikologiaren ezagutza teorikoak eguneroko bizitzako egoeretan eta fenomenoetan aplikatzeko gai izatea.

RHT2. Banakako eta taldeko aldagaien (kognitiboak, emozionalak, psikobiologikoak, portaerazkoak eta psikosozialak) deskribatu eta neurtzeko, eta horiek interpretatzeko gai izatea, tresna egokiak hautatuz eta administratuz.

Espektro zabaleko trebetasunak:

RHE1. Ahoz eta idatziz behar bezala komunikatzeko gai izatea.

RHE5. Informazioa bilatzeko, kudeatzeko, aztertzeko eta modu kritikoan sintetizatzeeko gai izatea, informazio eta dokumentazio iturri espezializatuetatik abiatuta.

RHE8. Modu autonomoan ikasteko gai izatea eta ikasketa jarraituaren garrantzia baloratzea, profesioa behar bezala betetzeko beharrezkoak diren gaitasunak eta ezagutzak eguneratuta mantentzeko eta ezagutzan laguntzeko.

EDUKI TEORIKO-PRAKTIKOAK

1. gaia. Jokaeraren analisi eboluzionistarako sarrera: ikuspegi historikoa.
2. gaia. Genetika
3. gaia. Eboluzio-mekanismoak eta jokabidearen eboluzioa
4. gaia: Hominizazio-prozesu biologikoak: primateen ordena eta giza espeziearen eboluzioa
5. gaia. Gizarte-antolaketa eta prosozialitatearen eboluzioa
6. gaia. Talde-bizitzarako egokitzapenak
7. gaia. Komunikazioa
8. gaia. Ugalketa eta bikoteratze-estrategiak eta bizi-historiak.
9. gaia. Jokabide agonistikoa
- 10.gaia: Nahasmendu psikologikoen analisi eboluzionista

METODOLOGIA

Edonola ere, ezinbestekoa izango da liburu bat edo monografia bat irakurtzea, zerrenda batetik aukeratu ondoren, eta

liburu horren bi folioren laburpena egitea. Liburu hori irakurtzea eta entregatzea ezinbesteko baldintza izango da irakasgaia gainditu ahal izateko.

Irakasgaiaren eduki teorikoen ebaluazioa (A zatia, 1., 2. eta 4. irakasgaiko gaitasunak) proba misto baten bidez egingo da, test motako aukera anitzeko galderekin eta galdera ireki batekin edo batzuekin. Galdera horietan, gai bakoitzak pisu haztatua izango du, bere garrantzia eta horri dagozkion orduen karga. Proba horretan ikasleek eboluzioaren teoriari buruz, jokabidearen oinarri genetikoei buruz, giza jokabidearen analisi eboluzionistari buruzko paradigma nagusiei buruz eta eboluzioaren teoria analisi-tresna gisa erabiliz azter daitezkeen jokabideen espektro zabal bati buruz (altruismoa, bikotea aukeratzea, eraso, etab.) dituzten ezagutzak aztertuko dira. Zati horretan, gehienez ere, 70 puntu emango dira (100 puntu guztira), eta zati praktikoari 30 puntu gehitu ahal izango zaizkio (B zatia, ikus gida honen 4.2 atala). Bi zatietan (A +B) lortutako puntuazioa batzeko, gutxienez zati bakoitzean lor daitezkeen puntuen % 40 lortu beharko da.

Alderdi praktikoaren ebaluazioa. Praktikekin gehienez 30 puntu lortu ahal izango dira, eta puntu horiek nota teorikoari gehituko zaizkio, betiere gutxienez 12 puntu lortu badira (% 40). Ebaluazioa bi modutan egin ahal izango da (aukeran): modu jarraituan edo amaierako azterketan. Ebaluazio jarraituak honako hauek ekarriko ditu: banakako txosten bat (5 puntu), ikasleek praktikan zehar osatuko dituzten zortzi galdesorta (horietatik lau ebaluatuko dira (10 puntu), eta egindako praktiken koadernoak eskuz entregatuko da. Gainerako 15 puntuak (gehienez 30) test motako galdera espezifikoari erantzunez lortu ahal izango dira azken azterketan, saio praktiko bakoitzean landutako irakurketei buruz. Azken ebaluazioaren modalitatean, azken azterketan test motako galdera espezifikoek gain, saio praktiko bakoitzean landutako irakurketei buruz (15 puntu), galdera ireki batzuei erantzun beharko zaie, baita saio praktiko bakoitzean landutako irakurketei buruz ere (15 puntu).

IRAKASKUNTZA MOTAK

Eskola mota	M	S	GA	GL	GO	GCL	TA	TI	GCA
Ikasgelako eskola-orduak	40	2	4		4		10		
Horas de Actividad No Presencial del Alumno/a	60	3	6		6		15		

Legenda:

M: Magistrala

GL: Laborategiko p.

TA: Tailerra

S: Mintegia

GO: Ordenagailuko p.

TI: Tailer Ind.

GA: Gelako p.

GCL: P. klinikoak

GCA: Landa p.

EBALUAZIO-SISTEMAK

- Azken ebaluazioaren sistema

KALIFIKAZIOKO TRESNAK ETA EHUNEKOAK

- Garatu beharreko proba idatzia % 15
- Test motako proba % 55
- Banakako lanak % 15
- Lanen, irakurketen... aurkezpena % 15

OHIKO DEIALDIA: ORIENTAZIOAK ETA UKO EGITEA

Irakasgai honen ebaluazioa Ebaluazio Mistoaren (A) edo Azken Azterketaren (B) bidez egin ahal izango da.

Edonola ere, ezinbestekoa izango da liburu bat edo monografia bat irakurtzea, zerrenda batetik aukeratu ondoren, eta liburu horren bi folioren laburpena egitea. Liburu hori irakurtzea eta entregatzea ezinbesteko baldintza izango da irakasgaia gainditu ahal izateko.

(A) Ebaluazio mistoa. Oinarri hauek izango ditu: banakako lan idatzi bat entregatzea, egindako praktiken koadernoak eta praktikan zortzi galdetegi egitea. Horietatik lau ebaluatuko dira. Entrega horiekin eta horien ebaluazioarekin, azken kalifikazioaren % 15 lortu ahal izango da. Azken azterketa teorikoarekin batera egin beharreko praktiken irakurketei buruzko galdetegi batek azken kalifikazioaren % 15 lortzeko aukera emango du. Amaierako azterketa teorikoak azken notaren % 70eko balioa izango du, eta test motako zatiak 55 puntuko balioa izango du, eta galdera ireki batek 15 puntuko balioa.

(B) Azken azterketa. Ikasle guztiek izango dute irakasgaiaren amaierako azterketara (teoriko-praktikoa) aurkezteko eta bertan kalifikazioaren % 100 lortzeko eskubidea. Amaierako azterketa honek, eduki teorikoez gain, praktiketarako egindako irakurketetan erabilitako irakurketa guztiak izango ditu helburu.

EZOHIKO DEIALDIA: ORIENTAZIOAK ETA UKO EGITEA

Irakasgai honetan nahikoa izango da azterketara ez aurkeztea deialdiari uko egiteko. Azalpen-oharrak:

- Ikasturte bereko ohiz kanpoko deialdiko praktiken nota gordetzen da, ez hurrengo ikasturteetako.

- Irakasgai honetan nahikoa izango da azterketara ez aurkeztea deialdiari uko egiteko.

NAHITAEZ ERABILI BEHARREKO MATERIALAK

Irakasgai honek ez du nahitaezko materialik

BIBLIOGRAFÍA

Oinarrizko bibliografia

(Sig. = Referencia en Biblioteca)

- Boyd, R. y Silk, J.B. (2001). Cómo evolucionaron los humanos. Barcelona: Ariel. Sig. 572.17.4
- Buss, D.M. (2011). Evolutionary psychology: The new science of the mind. Boston: Allyn and Bacon. Sig. 159.922 EVO
- Carranza, J. (Arg.)(1994). Etología. Introducción a la ciencia del comportamiento. Cáceres, España: Universidad de Extremadura. Sig. 591.5
- Cartwright, J. (2018). Evolution and human behaviour: Darwinian perspectives on the human condition. Red Globe Press (Macmillan International Higher Education).
- Crawford, C. y Krebs, D. (eds.)(2008). Foundations of evolutionary psychology. New York: Lawrence.
- Relethford, J.B. (2011). Giza espeziea. Bilbo: UPV/EHU Argitalpen Zerbitzua.

Gehiago sakontzeko bibliografia

- Alcock, J. (2001). Animal behavior. Sunderland, MA: Sinauer Associates. Sig. 591.5 ANI
- Axelrod, R. (1986). La evolución de la cooperación. Madrid, Alianza. Sig. 316.47
- Brüne, M. (2008). Textbook of evolutionary psychiatry: the origins of psychopathology. Oxford: Oxford University Press. Sig. 616.89 TEX
- Buss, D.M. (2004). La evolución del deseo. Estrategias del emparejamiento humano. Madrid, Alianza. Sig. 392.6 EVO
- Coppens, Y. y Picq, P. (eds.) (2004). Los orígenes de la humanidad I. De la aparición de la vida al hombre moderno. Madrid: Espasa. Sig. 572.1/.4 ORI/I
- Dunbar, R.I.M. y Barret, L. (ed.) (2007). The Oxford handbook of evolutionary psychology. Oxford: Oxford University Press. Sig. 159.922 OXF
- Fisher, E.H. (1994). Anatomía del amor. Historia natural del adulterio, la monogamia y el divorcio. Barcelona, Anagrama. Sig. 392.6 FIS
- García Leal, A. (2005). La conjura de los machos. Una visión evolucionista de la sexualidad humana. Barcelona: Tusquets. Sig. 613.88 CON
- Goodenough, J., McGuire, B. y Wallace, R. (2001). Perspectives on animal behavior. New York: WW. Norton and Company. Sig. 591.5 PER
- Guillén-Salazar, F. (ed.)(2005). Existo, luego pienso. Los primates y la evolución de la inteligencia. Madrid: Ateles. Sig. 591.51 EXI
- Montagner, H. (1988). L'enfant et la communication. Paris, Stock/Laurence Pernod. Sig. 159.922.7
- Pinker, S. (2003). La tabla rasa. La negación moderna de la naturaleza humana. Barcelona: Piadós. Sig. 159.922.3 TAB
- Ridley, M. (2004). Qué nos hace humanos. Madrid, Taurus. Sig. 159.922.3QUE

Aldizkariak

- Human Behavior and Evolution
- Evolutionary Psychology
- Brain and Behavioral Sciences
- Animal Behavior

Interneteko helbide interesgarriak

Hurrengo orrialdeek gai horri buruzko ikerketa eta irakaskuntza taldeekin estekak dituzte:

- International Society for Human Ethology: <http://evolution.anthro.univie.ac.at/ishe/>
- Sociedad Española de Primatología: <http://www.uam.es/otros/ape/>
- Sociedad Española de Etología: <http://webs.uvigo.es/c04/webc04/etologia/index.html>

OHARRAK